ТАҚРИЗ

ба диссертатсияи номзадии Ҳайдарова Бисаноат Умаровна дар мавзӯи “Анъанаҳои адабиёти классикии форсии тоҷикӣ дар осори Мирзо Шӯхии Хуҷандӣ” барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои филология аз рӯйи ихтисоси 10. 01. 01 – Адабиёти тоҷик. – Душанбе, 2021. – 167 с.

Мусаллам аст, ки асрҳои XVII-XVIII як давраи хос ва муҳим дар таърихи адабиёти тоҷик маҳсуб мешавад, зеро дар адабиёти ин давраи Мовароуннаҳр шеър аз лиҳози сабку услуб ва мазмуну мундариҷа ба тағйироти куллӣ рӯ ба рӯ шуд ва суханварони ин аср тавонистанд, як ҷодаи муайяни эҷодиро, ки аз адабиёти Ҳинду Хуросон тафовут дошт, пайдо намоянд.

Ҳарчанд доир ба адабиёти ин даврон таҳқиқоти зиёде анҷом ёфтаанд, вале дар онҳо на ҳамаи давраҳои инкишофи адабиёти ин асрҳо бо бурду бохт ва падидаҳои адабиву эҷодиаш инъикос шудаанд. Аз ҷумла, адабиёти асри XVIII-ро метавон давраи то охир омӯхтанашудаи доираи адабиёти Мовароуннаҳр номид. Зиндагӣ ва осори бисёре аз суханварони ин аҳд мавриди таҳқиқу баррасӣ ва омӯзиши мукаммали илмӣ қарор нагирифтаанд, ки дар натиҷа холигоҳи адабӣ дар таърихи адабиёт ба вуҷуд омадааст. Ба ибораи дигар, адабиёти асри XVIII идомаи мантиқии анъанаҳои суханварӣ ва суханпардозии садаҳои пешин ба ҳисоб рафта, аз нуктаи назари анвоъ ва жанрҳои адабӣ анъана ва суннатҳои деринаро такмил бахшидааст.

Таҳқиқи марҳалаҳои таърихии ин давраи адабиёт, муайян намудани осори адабии суханварон, барқарор намудани тарҷумаи ҳоли онҳо, муайян намудани хусусиятҳои осори адабӣ, падидаҳои ҳунарӣ, таъйини ҷойгоҳи ашъори иҷтимоӣ, сабку услуби суханварон ва монанди инҳо имкон медиҳад, ки манзараи умумии адабиёти ин даврро то андозае равшан намоем. Диссертатсияи Ҳайдарова Б. У. аз ин ҷиҳат дорои аҳамияти хос аст.

Диссертатсия аз муқаддима, чор бобу зерфаслҳо, хулоса ва рӯйхати адабиёт иборат буда, ҳаҷми умумии он 169 саҳифаро ташкил медиҳад.

Дар диссертатсия муҳаққиқ равшан намудааст, ки Мирзо Шӯхии Хуҷандӣ аз қабили адибони соҳибқалам ва боистеъдодест, ки зиндагиву фаъолияташ ба ҳамин давраи на чандон мукаммал омӯхташуда рост меояд.

Ҳайдарова Б. У. зимни омӯзиши осори Мирзо Шӯхии Хуҷандӣ аз назари мавзӯъ ва мундариҷа, сабку услуб ва падидаҳои ҳунарӣ кӯшиш намудааст, ки на танҳо боз як нафар суханварро муаррифӣ намояд, балки

барои мушаххас намудани равандҳои адабӣ, тамоюлҳо, падидаҳо ва дастовардҳои адибони Мовароуннаҳр навгоние ворид карда бошад.

Аз мазмуну муҳтавои диссертатсия бармеояд, ки дар муаррифии зиндагӣ ва осори Шӯхии Хуҷандӣ муҳаққиқоне, чун Эргашалӣ Шодиев дар "Тазкираи шоирони Хуҷанд", Абдулманнони Насриддин, Неъматзода Турсун, Усмон Каримов ва Камол Ёқубов саҳми арзандае гузоштаанд. Ахиран, интишори мунтахаби ғазалиёти Шӯхии Хуҷандӣ аз ҷониби адабиётшинос Баҳром Раҳматов бо сарсухани пурмуҳтаво саҳифаи тозаеро дар шинохти Мирзо Шӯхии Хуҷандӣ ва осори ӯ боз кард. Диссертант бо вуҷуди ин, бисёр масъалаҳои марбут ба рӯзгору осор, муҳтаво, мухтассоти сабкӣ, арзишҳои бадеии ғазалиёти шоир, масъалаҳои матншиносии ғазалиёт ва таъсирпазирии ӯ аз шоирони пешин ва дигар масъалаҳои марбут ба осори Мирзо Шӯхии Хуҷандиро, ки ҳанӯз таҳқиқ нашудаанд, мавриди таҳқиқ қарор диҳад.

Навгониҳои илмии таҳқиқот дар он аст, ки бори нахуст мероси адабии шоири асри XVIII Мирзо Шӯхии Хуҷандӣ дар ривоҷи адабиёти форсии тоҷикӣ нишон дода шудааст. Сабку услуб ва ҳунари шоирии Мирзо Шӯхии Хуҷандӣ бар мабнои ғазалиёти шоир таҳқиқу баррасӣ гардида, ҳамчунин вазну қофия, радиф ва санъатҳои бадеии ашъори ӯ муайян ва мушаххас карда шудааст, ки дар адабиётшиносии тоҷик бори аввал сурат мегирад.

Ҳайдарова Б. У. бар он кӯшидааст, ки хусусиятҳои бадеӣ, сабки ашъори шоир ва масъалаҳои марбут ба рӯзгору осори боқимондаи шоирро равшанӣ андохта, арзиши эҷодиёти ӯ ва мавқеи онро дар таърихи адабиёти форсии тоҷикӣ, ба хусус дар асри XVIII муайян ва мушаххас намояд.

Бори аввал дар адабиётшиносии тоҷик рӯзгор ва осори Мирзо Шӯхии Хуҷандӣ аз назари сабку услуб ва ҳунари шоир бо назардошти манбаъҳои нави илмиву таърихӣ ба риштаи таҳқиқ кашида шудааст. Рисола метавонад ҳамчун маводи муътамад ва мустанад барои таҳияи осори илмӣ-таҳқиқотии марбут ба садаи XVIII ба кор равад.

Қайд кардан бамаврид аст, ки дар рисола равиши муқоисавӣ-таҳлилӣ ба кор гирифта шуда, дар баробари корбандии усули мазкур равиши тавсифӣ ва оморӣ низ мавриди истифода қарор гирифтааст. Ҳамзамон, аз усули таҳқиқи олимони ватаниву хориҷӣ истифода бурда шудааст.

Ҳайдарова Б. У. ҳангоми таҳқиқот ба ҷараёни таҳаввул ва такомули адабиёти тоҷик дар асри XVIII аз нигоҳи мавзӯъ ва мундариҷа, шаклу услуб, анвои шеърӣ, воситаҳои тасвири бадеӣ бо баҳрабардорӣ аз суннат

ва анъанаҳои қадими мавҷуд дар адабиёти форсу тоҷик истифода бурдааст.

Муҳаққиқ кӯшидааст, ки таркиби анвои адабии нусхаҳои хаттӣ ва чопии девонҳои мавҷуди шоир ва аҳамияти адабии онҳоро равшан намояд. Тавсифи нусхаҳои қаламии девони Шӯхӣ ва муайяну мушаххас намудани навъҳо ва теъдоди абёти онҳо дар шинохти комили эҷодиёти шоир мусоидат хоҳад кард.

Мавзӯъҳои меҳварии ғазалиёти шоир ишқ, ирфон ва масъалаҳои иҷтимоӣ буда, ин гуна ашъор бахши асосии мероси адабии ӯ мебошанд.

Ашъори ирфонии шоир дар баробари масоили назарӣ бо таълими одобу ахлоқи ҳамида, талқини сабру қаноат ва таҳаммулпазирӣ, парҳезгорӣ ва арҷ гузоштани илму маърифат ҳамроҳ будааст.

Диссертант зимни таҳқиқот муайян намудааст, ки анъанаҳои адабии форсии тоҷикӣ дар осори бадеии Мирзо Шӯхии Хуҷандӣ бештар дар навъҳои ғазал, қасида, маснавӣ, қитъаҳои таърихӣ идома дошта, таъсиру нуфузи осори шоирони номваре, чун Ҳофизи Шерозӣ, Сайидои Насафӣ, Соиби Табрезӣ, Бедил ва Шайдои Хуҷандӣ бар осори Шӯхӣ равшан мушоҳида мешавад.

Муаллифи диссертатсия умдатарин масъалаҳои омӯхтанашудаи рӯзгор ва осори Мирзо Шӯхии Хуҷандиро дар асоси сарчашмаҳои дасти аввал, аз ҷумла ду нусхаи хаттии девони шоир мавриди пажӯҳиш қарор дода, саҳву ғалатҳои дар ин самт рухдодаро ислоҳ намуда, ҷойгоҳи шоирро дар адабиёти асри XVIII тоҷик таъйин кардааст.

Осори Мирзо Шӯхии Хуҷандӣ аз лиҳози мавзӯву мундариҷа бою рангин буда, ашъори ошиқона ва орифонаи ӯ бахши аъзами мероси адабии ӯро ташкил медиҳад. Дар эҷоди ин гуна ашъор, муаллиф андешаҳои нозук ва мӯшикофонаро, ки аз табъи равонаш сарчашма мегирад, ба маърази намоиш мегузорад. Мавзӯи ишқ ва ошиқӣ, ки мавзӯи ҷовидонии адабиёт мебошад, дар шеъри Мирзо Шӯхии Хуҷандӣ бештар аз мавзӯоти дигар мақом пайдо кардааст. Шоир қаҳрамони лирикии худро ба сурати гуногун ҷилва дода, ниҳоят ифтихор мекунад, ки ӯ ошиқ аст. Ҳарчанд мавзӯи ишқу ошиқӣ дар ашъори Шӯхии Хуҷандӣ сарчашма аз адабиёти пешин мегирад, вале образҳои анъанавии адабиёт дар шеъри ошиқонаи ӯ ба тариқи тоза ифода ёфтаанд ва маъниҳои навбанави шоир аз ҷустуҷӯҳои тозаи Шӯхии Хуҷандӣ дарак медиҳад. Образҳои адабии ашъори шоир низ чун Фарҳоди Кӯҳкан, Юсуфи Мисрӣ, Лайливу Маҷнун, Фарҳоду Ширин ҳарчанд тайи ҳазорсолаҳо аз образҳои марказии адабиёти куҳанбунёди мо шинохта мешаванд, вале Шӯхии Хуҷандӣ дар мазмунсозиву маънипардозӣ тозагиҳои эҷодиро ба роҳ мондааст.

Мирзо Шӯхии Хуҷандӣ ҳарчанд аз аҳли тасаввуф ва ирфон набуд, вале зери таъсиру нуфузи суханвароне, чун Ҷалолиддини Румӣ, Саноиву Аттор ва дигарон оҳангҳои тасаввуфӣ ва ақидаҳои ирфониро ҷо-ҷо дар меҳвари эҷодиёташ ҷойгузин намудааст. Дар партави ашъори орифона шоир андешаҳоеро, ки ба мавзӯи одобу ахлоқ, сабру қаноатпешагӣ, одаму одамгарӣ, ростқавливу парҳезкорӣ, муҳаббат ба илму маърифат ва ин қабил мавзӯотро ироа кардааст.

Дар диссертатсия муайян карда шудааст, ки дар ашъори Мирзо Шӯхии Хуҷандӣ васфи табиат, ки аксаран бо васфи зебоиҳои ёр тавъам омадааст, ҷойгоҳи махсусе дорад. Шоир дар васфи табиат ҳунари суханварии хешро зоҳир кардааст ва ин гуна ашъор аз табъи баланди ӯ дарак медиҳад. Ин гуна тасвирҳо агар аз як тараф, ифодакунандаи назари шоиронаи Шӯхии Хуҷандӣ бошад, аз ҷониби дигар ҳунари суханварии шоирро ифода мекунад.

Шӯхии Хуҷандӣ чун суханварони дигар аз шоирони форсизабони пешин бардоштҳои зиёде кардааст. Ӯ нисбат ба шахсият ва осори суханварони номваре, чун Ҳофизи Шерозӣ, Камоли Хуҷандӣ, Абдурраҳмони Ҷомӣ, Соиб, Сайидо, Бедил ва падараш - Шайдои Хуҷандӣ эҳтироми хосса зоҳир намуда, бештар аз онҳо истиқбол ва пайравӣ намудааст.

Ба ашъори Шӯхии Хуҷандӣ суханварони сабки ҳиндӣ низ нақши муассир гузоштаанд. Дар асри XVIII таъсири сабки ҳиндӣ вусъат пазируфта, зуҳури он дар адабиёт падидаи тозаеро ба вуҷуд овард. Дар таърихи адабиёти форсӣ як ҳодисаи нодир ва навоварона таҳаввули сабки ҳиндӣ ва бунёди мактаби Бедил мебошад, ки ба пешрафти адабиёт мусоидат кардааст. Пас аз зуҳури Бедил дар адабиёти форсӣ як самти таҳаввули шеъру шоирӣ гироиш ба мактаби Бедил ва пайравӣ ба шеъри ӯ мебошад, ки ин падида дар қаламрави Мовароуннаҳр низ мунтазам густариш пайдо кард. Ағлаби суханварони ин қаламрав дар асрҳои XVIII ва XIX осори худро маҳз дар сабку тарзи бедилӣ ба ёдгор гузоштаанд. Шӯхии Хуҷандӣ низ аз ихлосмандон ва иродатмандони Бедил будааст, ки таҳлилу баррасии ашъораш инро собит месозад. Вале Шӯхӣ дар баробари пайравӣ кардан ба ашъори Бедил ва намояндагони сабки адабии ҳиндӣ онро ба таври куллӣ напазируфтааст ва маслаки доимии шеваи нигориши кори эҷодии худ қарор надодааст. Зеро дар ағлаби маврид пай бурда мешавад, ки шеърҳои Шӯхӣ сода, равон ва оммафаҳм мебошанд. Ҳатто печидагиву пӯшидагӯйии хосси сабки бедилӣ дар ашъори Шӯхӣ бо равиши содатар ва табиӣ ироа мегардад. Шӯхии Хуҷандӣ аз шоирони сабки ҳиндӣ ба ғайр аз Абдулқодири Бедил аз шоирони маъруфи дигар, чун Соиби Табрезӣ, Сайидои Насафӣ ва дигарон пайравӣ кардааст.

Омӯзиши авзони ашъори Шӯхӣ дар радифи шуарои дигари ҳавзаи адабии Мовароуннаҳр барои муҳаққиқони ин соҳа андешаи донишманди маъруф Парвизи Хонлариро оид ба истифодаи авзони шеърӣ дар шеъри форсӣ тасдиқ менамояд. Мутобиқи андешаи ӯ суханварони тоҷику форс дар нимаи аввали асри XII бештар бо авзони кӯтоҳ, дар асрҳои XIII-XIV бо авзони миёна ва дар даврҳои баъдӣ (яъне, асрҳои XVIII-XIX) аксаран бо авзони дароз шеър сурудаанд. Аз ин рӯ, ашъори Шӯхӣ низ мутобиқи меъёрҳои адабии давр рӯйи кор омадааст. Истифодаи шоир аз авзони мухталифи шеърӣ баёнгари шоири мукаммал ва соҳибистеъдод будани Шӯхии Хуҷандӣ мебошад.

Натиҷаҳои асосии пажӯҳиш дар диссертатсия ва гузориши мақолаҳои нашрнамудаи муаллиф дарҷ ёфтааст, ки андешаҳои фавқро тақвият мебахшанд.

Диссертант зимни таҳқиқоти рисола собит кардааст, ки шоир дар партави суннатҳои шеъри классикӣ дар корбурди унсурҳои зотии каломи манзум: вазн, қофия ва радиф маҳорати волое нишон дода, аз як тараф, анъанаҳои адабиёти классикиро идома бахшида бошад, аз сӯйи дигар, онро бо ҳунари вижаи суханофаринии худ такмилу тақвият дода, номашро дар сафи нодирагуфторони адабиёт сабт кардааст.

Дар ашъори Мирзо Шӯхии Хуҷандӣ қофия, ки аз аносири умдаи шеър аст, хеле бамаврид истифода шудааст. Шоир дар ашъори худ, ба вижа ғазалиёташ аз анвои суннатии қофияи муқайяд ва мутлақ кор гирифта, ҳарфу ҳаракат ва меъёру қонунмандиҳои онҳоро ба хубӣ риоя кардааст. Вай аз қофияи муқайяд се навъ ва аз қофияи мутлақ нуҳ навъи онро ба кор бурда, ки маҷмӯан дувоздаҳ навъ қофияи пурбаҳои шеъри классикиро ташкил медиҳад. Ҳунари Мирзо Шӯхии Хуҷандӣ дар қофияофаринӣ дар ин зоҳир гашт, ки вай қофияҳои солиму пурбаҳоро дар шеъраш истифода намудааст. Ин маънои онро дорад, ки дар ашъори Мирзо Шӯхии Хуҷандӣ қофияҳо бенуқсонанд.

Радиф низ чун қофия дар шеъри Мирзо Шӯхии Хуҷандӣ нақши амиқ гузоштааст. Мирзо Шӯхии Хуҷандӣ ағлаби ашъорашро, махсусан, ғазалиёти худро бо санъати мураддаф зебу оро дода, дар заминаи радоифи маъмули шеъри классикӣ радифҳои тозаи худро эҷод кардааст ва ё аз навъи маъмулии онҳо маъниҳои тоза ва бикр эҷод намуда, ҷаззобияти ашъорашро аз ҳар ҷиҳат таъмин кардааст.

Ҳайдарова Б. У. дар заминаи омӯзиши мероси адабии Мирзо Шӯхии Хуҷандӣ ва таъсири анъанаҳои адабиёти асрҳои пешин дар осори ӯ вазъи шеъри тоҷикиро дар ин давра муайян намудаст.

Омӯзишҳо собит кардааст, ки адабиёти ин давра бо вуҷуди баъзе заифиҳо аз адабиёти асримиёнагии форсу тоҷик, бо баъзе хусусиятҳояш аз

ҷумла, падид омадани ҷараёнҳои адабӣ дар заминаи ҳавзаҳои адабӣ, ривоҷи маҳфилҳои суханварон, таҳаввули жанрҳои адабӣ давоми мантиқии адабиёти асримиёнагии тоҷик будани адабиёти ин асрро собит мекунад, аз лиҳози мавзӯву мундариҷа, падидаҳои ҳунарӣ, шева ва услуб адабиёти ин давра заминаҳои қавиро дар густариши минбаъдаи суханвариву сухансанҷии форсу тоҷик гузоштааст. Дар асри XVIII адабиёт дар маҷрои хоссаи худ бо инъикоси воқеаҳои замон, гирудор, бурду бохт ва монанди инҳо пеш мерафт. Омӯзиши осори шоирони ин давр на танҳо ифодагари воқеаҳои замон, масъалаҳои мубрами рӯз, балки баёнгари рушди ҳунар ва адабиёт дар асри мазкур мебошад.

Дар асри мазкур силсилаи зиёди суханварон фаъолият намудаанд. Аз нигоҳи аносири шаклии шеър падидаҳои ҳунарӣ ё эҷодиро дар ин аҳд наметавон интизор шуд. Жанрҳои анъанавӣ чун ғазал, маснавӣ, рубоӣ бештар рӯйи кор омаданд ва ғазал мавриди таваҷҷуҳи шоирон қарор дошт. Танҳо дар эҷоди маснавӣ суханварони ин аҳд ба мавзӯъҳои тоза рӯй оварданд, ки онҳо низ ҷанбаи иҷтимоӣ доштанд.

Ҳайдарова Б.У. дар диссертатсия мақсади дар пеш гузоштаашро ҳал намуда, мавқеи Мирзо Шӯхии Хуҷандиро дар таърихи адабиёти давр дуруст муайян кардааст. Бо вуҷуди муваффақият дар рисола баъзе камбудиҳо ба назар расиданд, ки ислоҳи онҳо ба манфиати муаллиф мебуд:

1. Дар бахши "Мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот" масъалаҳое, ки аз номи мавзӯъ бармеояд, инъикос наёфтаанд.

2. Дар боби аввал тартиби фаслҳои сеюму чорум ислоҳ мехоҳад, зеро мантиқан муаллиф мебоист дар фасли сеюм роҷеъ ба нусхаҳои хаттӣ ва чопии девони Шӯхии Хуҷандӣ баҳс намуда, сипас таркиби жанрии девони шоирро баррасӣ менамуд.

3. Баъзе вожаҳо ва истилоҳот аз ҷониби муаллифи рисола нодуруст шарҳу тавзеҳ ёфтаанд. Чунончи, дар саҳифаҳои 103-104 муаллифи рисола менависад: "Унсури хаёл аз ҷониби муҳаққиқон ба навъи санъати бадеӣ қаламдод мегардад". Ин ҷо маълум нест, ки унсури хаёл аз назари кадом муҳаққиқ ба навъи санъати бадеӣ қаламдод(?) шудааст, вале агар муаллифи рисола ибора ё истилоҳи "сувари хаёл"-ро ба ҳамин маънӣ шарҳ медод, дурусттар мебуд.

4. Дар робита ба масъалаи "сувари хаёл" низ муаллифи диссертатсия ба таври умумӣ муҳокимаронӣ намуда, ба таври мушаххас анвои сувари хаёлро, ки дар шеъри Шӯхии Хуҷандӣ ба кор рафтааст, баррасӣ накардааст.

5. Баъзе байтҳое, ки муаллифи диссертатсия барои мисол ва тақвияти фикри худ овардааст, аз нигоҳи вазн бо сакта ва ғалат сабт шудаанд(Саҳ.58,59, 61, 62, 79, 80...). Мисол:

То ба номат ёфт девони саноеъ ибтидо,
Матлаъи абёташ аз мисра**ъи** ҳамдат шуд бино (Саҳ.58-59).

****

Қисса кӯтаҳ, ҳар кӣ хонад ин калом,
Қола Шӯхӣ умраҳу тола билкалом (Саҳ.62).

6. Маънии баъзе абёт, бо сабаби нодуруст баргардон кардани онҳо, мантиқан хароб шудааст. Чунончи, дар саҳифаи 80:

Баҳрему ҷӯшдидаам тӯфони ҳодисот,
Киштии Нӯҳ раҳ набарад дар канори мо.

Мисраи аввал, ба фикри мо, дар шакли зайл дурусту мантиқӣ хонда мешавад:

Баҳрему ҷӯшдидаи тӯфони ҳодисот...

7. Дар фасли чоруми боби сеюм зимни баррасии қофияи шеъри Шӯхии Хуҷандӣ номи анвои қофияҳои пурбаҳо ва истилоҳоти онҳо ноҷо истифода шудааст. Ба монанди "Қофияи муқайяд бо равии муҷаррад", ҳолон ки ин навъи қофияро "қофияи муқайяди муҷаррад" меноманд. Ё "қофияи муқайяд бо тавҷеҳ ва равӣ", "қофияи мутлақ бо равӣ", ки дар ҳеҷ маврид дар номи қофияҳои пурбаҳо номи ҳарфи равӣ, ки ҳарфи решагии қофия аст, гирифта намешавад. Дар ин маврид муаллифи диссертатсия метавонист аз китобҳои "Қофия дар назми тоҷик"-и Баҳром Сирус, "Назмшиносӣ"-и Худоӣ Шарифов ва Урватулло Тоиров истифода кунад.

8. Дар баъзе саҳифаҳои диссертатсия ғалатҳои имлоию услубӣ ба назар мерасанд, киислоҳи онҳо дар оянда ба фоидаи диссертант мебошад (3, 4, 6, 16, 18...).

Камбудиҳои икршуда ислоҳшаванда буда, арзиши илмии диссертатсияро кам намекунанд. Фишурдаи рисола, мақолаҳо ва гузоришҳои илмии муаллиф гувоҳи арзишмандии таҳқиқоти анҷомёфта мебошанд.

Мазмун ва муҳтавои рисола бо фишурдаҳои он, ки бо забонҳои тоҷикӣ ва русӣ таълиф гардидаанд, мувофиқати комил дошта, мундариҷаи корро якҷоя бо мақолаҳои таълифнамудаи муаллиф, ки дар маҷмӯъ фарогири 5 адад мебошанд, пурра инъикос мекунанд.

Рисолаи Ҳайдарова Б.У. дар мавзӯи «Анъанаҳои адабиёти классикии форсии тоҷикӣ дар осори Мирзо Шӯхии Хуҷандӣ» тадқиқоти анҷомёфта буда, ҷавобгӯ ба талаботи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон буда, муаллифи он сазовори соҳиб шудан ба дараҷаи илмии

номзади илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 10.01.01. – Адабиёти тоҷик мебошад.

Доктори илмҳои филологӣ,
ректори Муассисаи давлатии
таълимии “Донишкадаи давлатии
фарҳанг ва санъати Тоҷикистон
ба номи Мирзо Турсунзода” Низомӣ Муҳриддин Зайниддин

Суроға 734032 Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе, кӯчаи Борбад 73а
E – mail tajartins@yandex.com
Сомонаи муассиса : www.ddst.tj
Тел: 231-18-27, 231-45-45

Имзои доктори илмҳои филологӣ,
Низомӣ Муҳриддин Зайниддинро
тасдиқ мекунам:

Сардори шуъбаи кадрҳо ва
корҳои махсуси МДТ “Донишкадаи
давлатии фарҳанг ва санъати
Тоҷикистон ба номи
Мирзо Турсунзода” **Ҳамидова Зарина Ҳабибовна**